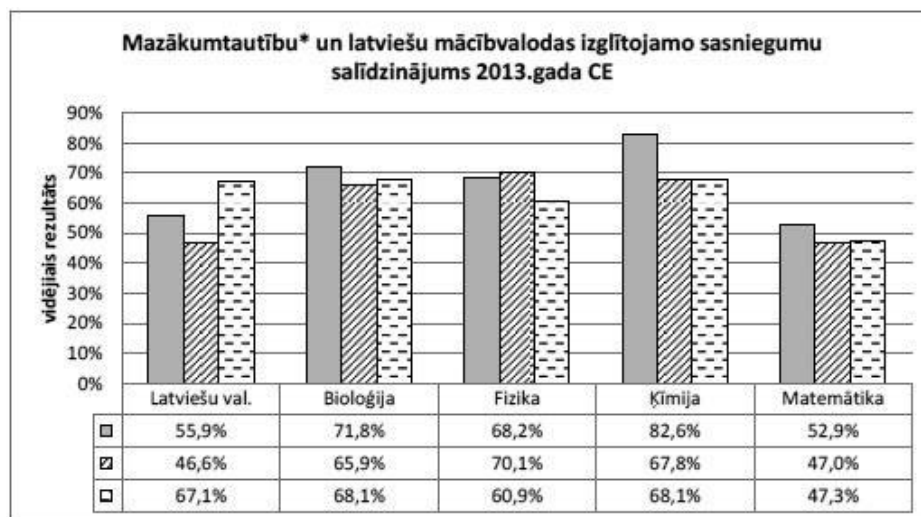

Centralizēto eksāmenu rezultāti saistībā ar mācībvalodas jautājumiem

Vienotā valsts pārbaudes darbu sistēma, kas Latvijā ieviesta kopš 1999.gada, ir viena no izglītības kvalitātes novērtēšanas komponentēm. Vienotās sistēmas ietvaros tiek veidoti dažāda veida un dažādiem mērķiem paredzēti valsts pārbaudes darbi, kuru uzdevums ir iegūt informāciju par izglītojamo sasniegumiem mācību procesa atsevišķos posmos.

Vienotās valsts pārbaudes darbu sistēmas ieviešanas rezultāts

1. Sasniegta izglītojamo novērtējuma objektivitāte visā valstī, līdz ar to valsts pārbaudes darbu rezultāti tiek izmantoti, lai precizētu un pilnveidotu mācību saturu un uzlabotu izglītojamo sniegumu valsts pārbaudījumos. Katra gada septembrī Centra mājaslapā tiek publicēta valsts pārbaudījumu rezultātu statistiskā analīze. Valsts pārbaudījumu rezultātu kvalitatīvo analīzi sniedz Centra speciālisti attiecīgā mācību priekšmeta skolotāju metodisko apvienību semināros un [publikācijās Centra mājaslapā](#). 2013.gadā tika salīdzināti sasniegumi izglītojamiem, kuri 2010.gadā ieguva pamatizglītību mazākumtautību izglītības programmās, un 2012./2013.mācību gadā kārtoja centralizētos eksāmenus vispārējā vidējā izglītībā. Tie tika salīdzināti starp izglītojamiem, kuri turpināja mācīties mazākumtautību izglītības programmās, izglītojamiem, kuri vidējo izglītību turpināja latviešu mācībvalodas izglītības programmās, un izglītojamiem, kuri gan pamatizglītību, gan vidējo izglītību ieguva latviešu mācībvalodas izglītības programmās.

*2010.gadā ieguva pamatizglītību mazākumtautību izglītības programmās.

- - mazākumtautību izglītojamie, kas turpina mācības latviešu mācībvalodas skolās;
- ▨ - mazākumtautību izglītojamie, kas turpina mācības mazākumtautību izglītības programmās;
- ▤ - izglītojamie, kuri gan pamatizglītību, gan vidējo izglītību ieguva latviešu mācībvalodas skolās.

Salīdzinot izglītojamo vidējos rezultātus centralizētajos eksāmenos, jāsecina, ka mazākumtautību izglītojamiem, kas turpina mācības latviešu mācībvalodas skolās, sasniegumi dabaszinātņu un matemātikas mācību priekšmetos ir augstāki nekā pārējo izglītojamo sasniegumi. Tas liecina, ka cittautiešiem latviešu mācību valoda nav traucējusi sekmīgi apgūt šos mācību priekšmetus. Neatkarīgi no mācībvalodas eksakto mācību priekšmetu centralizētajos eksāmenos izglītojamo sasniegumi latviešu mācībvalodas izglītības programmās un mazākumtautību izglītības programmās ir līdzīgi. Savukārt cittautiešiem, kuri vidējo izglītību ir ieguvuši latviešu mācībvalodas skolās, latviešu valodas prasmes ir augstākas nekā izglītojamiem, kuri turpinājuši mācīties mazākumtautību izglītības programmās.

2. Vienotās valsts pārbaudes darbu sistēmas rezultātā iegūtā izglītojamo novērtējuma objektivitāte valsts pārbaudes darbos dod iespēju ietekmēt valsts politiku izglītības attīstīšanai. Ieviešot vienota satura latviešu valodas centralizēto eksāmenu izglītojamiem, kuri apgūst latviešu mācībvalodas programmu, kā arī izglītojamiem, kuri apgūst mazākumtautības izglītības programmu, tika izmantota vairāku gadu latviešu valodas centralizēto eksāmenu rezultātu analīze. Jau kopš 2004. gada abu valodu plūsmu skolu beidzēji raksta domrakstu – uzdevumu, kas joprojām jāveic eksāmenā. Pārējās eksāmena daļas tika pakāpeniski pielīdzinātas šī brīža eksāmena prasībām. Pamatojoties uz latviešu valodas centralizētā eksāmena kopīgās rakstiskās daļas rezultātiem, 2009./2010.mācību gadā Centra organizētā darba grupa izstrādāja eksāmena programmas un eksāmena parauga projektus, kurus konceptuāli atbalstīja latviešu valodas un literatūras skolotāju asociāciju vadītāji, augstskolu docētāji, Latviešu valodas aģentūras pārstāvji. Mācību gada noslēgumā eksāmena paraugu aprobēja Latvijas skolās gan latviešu mācību valodas, gan mazākumtautību izglītības programmās vidusskolās un profesionālajās skolās. Baltijas Sociālo Zinātņu institūts 2009.gada decembrī veica pētījumu „Centralizēto eksāmenu pēdējo trīs gadu rezultātu analīze un sagatavotības pārejai uz vienotu latviešu valodas eksāmenu 2012. gadā izpēte”.

Viens no pētījuma secinājumiem bija: “Lielākā daļa no aptaujātajiem skolu direktoriem un latviešu valodas skolotājiem mazākumtautību skolās arī norāda, ka nekādas īpašas problēmas saistībā ar vienoto centralizēto eksāmenu latviešu valodā viņi neparedz, jo pāreja tiek īstenota pakāpeniski un mazākumtautību izglītojamie ir labi sagatavoti.” 2010. gada rudenī programmas un eksāmena parauga projekti tika publicēti Centra mājaslapā un ikvienam bija iespēja izteikt savu viedokli un piedāvāt ieteikumus eksāmena satura pilnveidei. Pēc publiskās apspriešanas tika veiktas pēdējās korekcijas eksāmena parauga pilnveidē, kuras atbalstīja arī eksperti (latviešu valodas un literatūras skolotāju asociācijas vadītāji, augstskolu docētāji, Latviešu valodas aģentūras pārstāvji). Darbs tika atkārtoti aprobēts skolās, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas. 2012.gada rudenī, pēc eksāmena rezultātu apkopošanas un analīzes,

Centrs kopā ar ekspertiem izstrādāja un publicēja metodisko materiālu [„Latviešu valodas eksāmena rezultāti un skolēnu snieguma analīze”](#).

Izmantojot 2008./2009.mācību gada pamatizglītības latviešu valodas centralizētā eksāmena mazākumtautību izglītības programmās rezultātus, 2010.gadā ESF projekta „Atbalsts valsts valodas apguvei un bilingvālajai izglītībai” ietvaros tika veikts pētījums „Latviešu valodas apguves kvalitāte mazākumtautību skolās”, kurā tika analizēta pamatskolas beidzēju latviešu valodas apguves kvalitāte skolās, kuras īsteno mazākumtautību izglītības programmas. Tāpat arī tika pētīts, kāds vārdu krājums un sintaktisko konstrukciju lietojums raksturīgs latviešu valodas apguvējiem, kāds ir viņu valodas plūdums, paužu lietojums, kā izglītojamie uztver dzirdēto un lasīto tekstu, cik veiksmīgi viņi izsaka savu viedokli sarunā un rakstiski.

Izanalizējot visas valodas prasmes, pētījuma veicēji (Latvijas valodu skolotāju asociācija sadarbībā ar Latviešu valodas aģentūras īstenoto ESF projektu „Atbalsts valsts valodas apguvei un bilingvālajai izglītībai”, Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultāti un Centru) secināja, ka izglītojamo valodas prasmes ir optimālā līmenī. Vislabāk apgūtas ir lasīšanas, klausīšanās un runāšanas prasmes. Jāturpina pilnveidot rakstīšanas prasmi.

Informācija, ko sniedz valsts pārbaudes darbu rezultātu statistiskā analīze, dod iespēju skolām un pašvaldībām analizēt un salīdzināt savus izglītības kvalitātes rādītājus ar valsts vidējiem rezultātiem. Valsts pārbaudes darbos iegūtos rezultātus Centrs izmanto salīdzināšanai ar starptautiskajos pētījumos iegūtajiem rezultātiem, veidojot izpratni par pasaules valstu un starptautisko organizāciju izglītības kvalitātes vērtēšanas standartiem un pieejām.